

Krejčí, Pavel

**Srovnávací pohled na současnou bulharskou a českou publicistickou frazeologii :  
(několik poznámek osmi novým frazeologickým jednotkám)**

*Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná. 2007, vol. 56,  
iss. A55, pp. [169]-177*

ISBN 978-80-210-4335-0

ISSN 0231-7567

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/100962>

Access Date: 03. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

PAVEL KREJČÍ

## SROVNÁVACÍ POHLED NA SOUČASNOU BULHARSKOU A ČESKOU PUBLICISTICKOU FRAZEOLOGII (Několik poznámek k osmi novým frazeologickým jednotkám)

(Text je součástí již skončeného projektu GA ČR č. 405/02/D164 a ve zkrácené podobě byl přednesen na mezinárodní slavistické konferenci *Paisievi četenija. II bǎlgaro-češki kolokvium* pořádané Plovdivskou univerzitou Paisije Chilendarského v říjnu 2006.)

Projekt kontrastivního studia charakteru a funkce nových publicistických idiomů a frazémů v českých a bulharských publicistických textech (GA ČR č. 405/02/D164), jehož rezultátem je monografie *Bulharská a česká publicistická frazeologie ve vzájemném srovnání* (Krejčí, 2006) počítal s tím, že mezi analyzovaným materiálem se rovněž vyskytnou takové frazeologické jednotky, které bude možno označit za nové. V úvodu bychom proto chtěli vysvětlit kritérium, podle něhož označujeme níže uvedené frazeologické jednotky atributem *nové*: vycházíme především z toho, že nejsou zaznamenány v reprezentativních frazeologických slovnících příslušných jazyků, jejichž materiál je jinak značně rozsáhlý (máme zde na mysli dvousvazkový *Frazeologický slovník bulharského jazyka*, 1974, 1975 a třísvazkový *Slovník české frazeologie a idiomatiky*, 1983, 1988, 1994). Dalším faktorem, který podporuje předpoklad o novosti těchto jednotek (tj. máme za to, že se v obou jazycích nevyskytovaly před významnými společensko-politickými událostmi let 1989 a 1990), je to, že sémantika některých z nich by nejspíš byly překážkou pro jejich užívání v době před těmito změnami.

### I. Берлинска стена; schengenská zed'; разрушавам зид

- Наскоро баварци дори ми казаха, че са готови ... да издигнат **нова Берлинска стена** (Tr 24.06.05);
- Putin tlačil na představitele EU, aby uvolnili vízovou politiku s Ruskem. „V očích prostých Rusů není současný stav ničím jiným, než **novou**, v daném případě **schengenskou, zdi**.“ (LN 02.06.03);

- По време на управлението на ОДС се **разрушиха зидовете** и се построиха мостове между България и Македония (Tr 31.05.05).

Pro oblast idiomatiky a frazeologie je typický vyšší výskyt nominálních komponentů s významem konkrétním než abstraktním, což „nápadně kontrastuje s celkově nekonkrétní, abstraktní povahou významu celé oblasti“ (Filipec – Čermák, 1985, 181, srov. též: „Převážná většina IF však je sémioticky jednotná v tom, že je budována na denotátech povahy abstraktní“ – tamtéž, 196). Mnohé z nich mohou do významu idiomu přenášet i svůj charakteristický význam *symbolický* (Tamtéž, 181). Komponenty *стена/зид/zed'*, označující svým primárním významem konkrétním, vstupují do jednotlivých frazémů s významem „rozdělující překážka, bariéra“. Tento symbolický význam substantivního komponentu zcela zřetelně motivuje frazeologický význam celé jednotky: „zrušení bariéry“ u verbonominálního frazému *разрушавам зид*, „zbudování nové bariéry (v našem případě mezi západními a východními Němci)“ u nominálního frazému (*нова*) *Берлинска стена*, „existence bariéry (mezi zeměmi tzv. schengenského prostoru a Ruskou federací)“ u nominálního frazému (*nová*) *schengenská zed'*. Participace jednoho z komponentů na celkovém frazeologickém významu je v těchto případech nesporná.

Všimněme si blíže obou nominálních frazémů: prostor pro lexikální aktualizaci nabízí především pozice atributu. To je patrné i z podob zachycených ve slovnících, v nichž najdeme frazémy *čínská zed'* (SČFI-VN, 1988, 394), resp. *китайска стена* (FRBE I, 1974, 520, FRBE, 2002, 160). Všechny tři slovníky uvádějí u *čínské zdi* stylistický příznak *knižní*. Jen FRBE však uvádí i frazém *берлинска стена* (FRBE, 2002, 31). SČFI zachycuje jako atribut pouze adjektivum *čínská*. Toto adjektivum je přítomno též u bulharské verze uvedené v dvojdielném i jednodílném FRBE. Novější malý (jednodílný) FRBE však jako jediný nabízí též variantu s adjektivem *berlínská*. Důvody, proč je frazém *berlínská zed'* uveden pouze v jednom ze sledovaných slovníků, jsou podle našeho soudu tyto:

1. v zemích tzv. socialistického bloku nebyla skutečná berlínská zed' oficiálně chápána jako negativum – ba právě naopak, proto nemohla motivovat vznik negativně vnímaného idiomu (a i kdyby toto sousloví bylo alespoň částí obyvatelstva vnímáno negativně – což nemůžeme dostatečně spolehlivě potvrdit ani vyloučit – s největší pravděpodobností by se nemohlo vyskytovat coby frazeologismus v tehdejším oficiálním československém ani bulharském tisku);

2. mediálně zajímavá se tato stavba stala – pomíneme-li moment jejího vzniku – teprve v období rozpadu komunistického bloku (1989–1990), kdy byla postupně rozbourána (vzpomeňme pro ilustraci monstrózní koncert *The Wall* bývalého člena britské rockové formace Pink Floyd *Rogera Waterse*, který u příležitosti zbourání skutečné zdi oddělující Západní Berlín od NDR „oprášil“ svůj stejnojmenný audiovizuální projekt z roku 1979, aby tak zdůraznil především symbolickou rovinu tohoto aktu; nechtěnou ironií však je, že ani takováto politická událost světového významu nedokázala strhnout imaginární zed' mezi R. Watersem a ostatními členy skupiny Pink Floyd a umožnit tak, aby zamýšlený

koncert uspořádali všichni opět společně, což by symbolický význam zrušení bariéry jistě mnohonásobně zesílilo...). Pád berlínské zdi se zároveň stal symbolem znovusjednocení Západu a Východu (Berlína, Německa, Evropy a v jistém smyslu i světa), takže fakticky až po tomto pádu se mohl v zemích již bývalého komunistického bloku rozvinout její negativní symbolický význam. V takovém významu máme frazém *berlínská zed'* (aktualizovaný o atribut *nová*) doložený ve výše uvedeném příkladu z bulharského tisku;

3. protože malý FRBE vyšel až v novém tisíciletí, pouze jeho autorka mohla zaznamenat a popsat tento nový frazém.

Variantu *nová schengenská zed'* je pak nutno vnímat jako aktualizaci, pravděpodobně však ne frazému *čínská zed'* (jehož expresivní politický potenciál již vyprchal, resp. byl zastíněn politicky aktuálním a módním slovním spojením „berlínská zed'“ – srov. ostatně styl. hodnocení *knižní* jak v českém, tak v bulharských slovnících), nýbrž expresí „nabitého“ frazému *berlínská zed'*. Explicitně na vědomý, kontextově motivovaný aktualizací postup odkazuje výraz *v daném případě*.

## II. подреждам/оправям/въвеждам ред в къщата си

- „**Подредете си къщата**, господа, пък после давайте акъл“, би могъл да каже българинът (Tr 15.12.03);
- На този фон партиите **ще се стремят да подредят къщите си**, да привлекат бъдещите си партньори (Tr 11.12.03);
- Новият шеф **започна без много шум да си подрежда „къщичката“** (Tr 19.11.03);
- И Европа ще ни загърби. Поне **докато си оправим къщата** (Tr 01.07.05);
- ... дотогава жълтите **дано да въведат ред в къщата си** (Tr 12.12.03).

Během excerpce příkladů jsme zaznamenali poměrně vysokou oblibu frazému *подреждам къщата си*. Tento frazém není zaznamenán v žádném z dostupných bulharských frazeologických slovníků, takže se domníváme, že jde o frazém nový, který se v bulharském tisku objevil pravděpodobně až během devadesátých let minulého století, a to nejspíše jako kalk anglického frazému *put one's own house in order*, jehož význam odpovídá českému „zamést si před vlastním prahem/domem“ (viz SČFI-VS1, 1994, 705). Jak je i z příkladů patrné, frazém připouští lexikální varianty díky možnosti substituce slovesného tvaru, v jednom případě dokonce verbonominálním spojením *въвеждам ред*. Apelová povaha frazému s významem „učinit si pořádek ve vlastních věcech“ omezuje jeho syntaktickou podobu na takové typy, v nichž predikátová část buď apel explicitně vyjadřuje (imperativem u 1. příkladu, „snahovou“ modalitou ve 2. příkladu či přáním v 5. příkladu), anebo vyjadřuje určitou formu reakce na takový apel (fázové sloveso vyjadřující inchoativnost ve 3. příkladu), popř. celá výpověď vyjadřuje podmínku ve formě časové lhůty (4. příklad s okolnostní spojkou *докато*).

### III. пиша си домашното

- ... правителството вкара проекта за акцизите в Народното събрание, **без да си е написало докрай домашното** (Tr 01.12.03);
- В случая с акцизите единственият полезен ход е управляващите първи да заровят томахаваката и **бързо да си напишат домашното** (Tr 01.12.03).

Tento příklad velmi dobře ilustruje častou snahu žurnalistů zobrazit politickou činnost nejen jako hru v širokém smyslu slova, ale dokonce jako alegorii dětské hry, a tím ještě více marginalizovat její význam a smysluplnost – druhou ukázkou bychom mohli přetlumočit jako „konec her /na vojáky – viz užití frazému *да заровят томахаваката*/, je čas na důležitou práci /tj. *да си напишат домашното*/“. Komponent z oblasti školství (zesílený navíc svou sémantikou tradiční a nevyhnutelné povinnosti) pak jednoznačně demonstruje postoj autora textu, který celou výpovědí dává najevo pocit nadřazenosti žurnalisty – „dospělého, učitele“ – nad politikem – „dítětem, žákem“. Za takovýmto nerovným chápáním vztahu žurnalista vers. politik je patrná snaha dostat představě žurnalistiky jako „hlídacího psa“ politiky v demokratických systémech.

### IV. пътна карта; cestovní mapa

- ... na základě **Bushovy „cestovní mapy“** (LN 20.12.03);
- Агенцията припомня, че Нетаняху се въздържа при гласуването на правителството на Израел по приемането на „**Пътната карта**“ на САЩ за уреждане на близоизточния конфликт (St 20.06.03).

Oba příklady nezaprou společný původ, a to politický plán prezidenta USA G. Bushe a představitelů OSN, EU a Ruska z dubna 2003 na nastolení míru na Blízkém východě, který se v anglickém originále nazývá *The Road Map to Peace*, zkráceně jen *The Road Map* (více o tom viz např. [http://www.bbc.co.uk/czech/specials/1228\\_world\\_2003/page6.shtml](http://www.bbc.co.uk/czech/specials/1228_world_2003/page6.shtml)). U obou ukázek je patrné, že stupeň jejich frazeologizace byl zatím velmi nízký, o čemž svědčí i to, že je novináři coby zatím pouze *potenciální* frazeologické neologismy vložili do uvozovek, neboť si byli vědomi jejich neustálenosti a toho, že riziko jejich nesprávného doslovného vnímání bývá v této rané fázi frazeologizace vysoké. Za pozornost stojí rovněž nejednotné psaní počátečního písmena (malé v českém, velké v bulharském příkladu). Třebaže se jedná o plán připravený čtyřmi světovými politickými subjekty, tradiční novinářská snaha po co největším zjednodušení čehokoliv způsobila, že jak v českém, tak v bulharském kontextu tři subjekty vypadly a *cestovní mapa k míru* (vhodnější český překlad anglického originálu by měl spíše znít *plán (mapa) cesty k míru*) se stala pouze *cestovní mapou USA* (viz bulharský deník Standart), resp. *Bushovou cestovní mapou* (viz české Lidové noviny).

## V. цунами от плакати; политическо цунами; лашкам като цунами

- **Цунами от плакати** /*titulek*/ – **Цунами от плакати, листовки, картички и прочие предизборни агитматериали** вече залива избирателя (Tr 24.05.05);
- ... ще отприщи **политическо цунами**, дето ще отнесе всичките сегашни лидери (Tr 02.07.05).
- ами и проучванията го **лашкат като цунами** с геометрична прогресия (Tr 19.06.05);

Žurnalisté nevyužívají jen ustálených (automatizovaných) podob frazémů, ale s oblibou využívají jedinečného potenciálu frazeologických jednotek, který vychází z jejich polykomponentnosti. Díky tomu je možné měnit (aktualizovat) strukturu frazému anebo provést sémantickou transformaci frazeologické jednotky. Jedním z typů strukturální transformace je *lexikální aktualizace* frazému, kdy může novinář proměnit komponentovou strukturu frazému, aniž by došlo k narušení primárního frazeologického významu jednotky nebo její stylistické platnosti (typ *ježkovy voči* → *ježkovy brejle*). Tento typ aktualizace jsme zaznamenali mj. v souvislosti s přírodní katastrofou (zemětřesením a následnou vlnou cunami), která se odehrála koncem roku 2004 na pobřeží Indického oceánu. Módním slovem se minimálně na půl roku stal japanismus *cunami* – často psaný v anglické podobě jako *tsunami*, bulharsky *цунами*. Tento trend se odrazil i v bulharské publicistické frazeologii. První příklad představuje lexikální aktualizaci nominálního idiomu *Море/Вълна от* + subst.<sup>M/F/Npl.</sup>, druhý příklad bychom mohli vnímat jako aktualizaci nominálního idiomatického syntagmatu se strukturou adj.<sup>Fsg.</sup> + *вълна*, zatímco třetí příklad bychom mohli posoudit jako *autorský idiom*.

## VI. жълт/червен картон

- **Жълтият картон** на Брюксел вече е в България /*titulek*/ – София получи „**жълтия картон**“ от Брюксел (Tr 11.06.05);
- Евроексперти потвърдиха **жълтия картон** на Рен /*titulek*/ – ... документът, станал известен като „**жълтия картон**“ на Оли Рен, еврокомисаря по разширяването ... (Tr 02.07.05);
- Очевидно, докато **червеният картон** е в ръцете на Доган, страната ще се управлява от малцинството (Tr 04.12.03);
- Могат ли някакви си 25 милиона лева в държавния бюджет да смразят НДСВ и ДПС така, че Доган да вдигне **червен картон** на царската власт? (Tr 08.12.03);
- НДСВ посегна свенливо на парите за фонд „Земеделие“ и „Тютюн“, с което спаси готвения от ДПС **червен картон** за правителството (Tr 11.12.03).

Další příklad je opět nominální syntagma – termín známý především z oblasti kopané. Jeho přenesený (frazeologický) význam vychází z primárního: *žlutá karta* znamená „upozornění“, *červená karta* „stop“. Dochází zde k frazeologizaci celého syntagmatu, který má díky svému velmi obecnému významu široký potenciál pro další užívání, třebaže to naše excerpce zatím nepotvrzuje – *žlutá karta* se vyskytla pouze v kontextu zprávy eurokomisaře pro rozšíření EU Olliho Rehna o Bulharsku (jiný příklad *Грешен превод спасил Букурещ от „жълт картон“ на Евросъюза* /titulek/ – *Неточен превод е сред причините Румъния да избегне „жълт картон“ в политическата област в доклада на Еврокомисията от май т.г., писа вчера в. „Котидианул“* (Sg 17.07.06) představuje jen modifikaci jinak stále téhož kontextu), *červená karta* nejprve v souvislosti se vztahem předsedy Hnutí za práva a svobody (DPS) Achmeda Dogana k tehdy vládnoucímu Národnímu hnutí Simeona II. (NDSV), později jsme ji zaznamenali i v kontextu hodnoticích postojů EU vůči Bulharsku – srov. *Червен картон заради „Тракия“* /titulek/ – *Затова ще настоявам Еврокомисията да покаже червен картон за членството на България, заяви Елс де Гроен* (<http://www.podpiski.org/?petitions:highwaytrakia:bruxellestrakia> – text přetištěn z deníku Standart, bez datace).

## VII. utírat si nos židlí

- „Miloš Nedbal takovému humoru říkával **utírání si nosu židlí**“ (iDNES 22.11.03);
- Když si ČT **utírá nos židlí** /titulek/ (Pr 02.12.03);
- Potlesk slábně, tak /Paroubek/ přidává. **Utírá si ministerský nos židlí** (iDNES 13.10.05).

Důležitou stylistickou platnost mají *autorské aktualizace*. Většinou se jedná o specifickou individuální úpravu podoby nějakého frazému (cílem bývá většinou zvýšení expresivity; taková aktualizace se vyskytuje v umělecké literatuře i v publicistických textech), ale autor může vymýšlet z nejrůznějších příčin i frazémy nové (k tomu dochází převážně na poli umělecké literatury). Nejčastěji se přitom uchyluje k tzv. autorským přirovnáním. V. Mokijenko hovoří v této souvislosti o *individuálně-autorských transformacích IF* (Mokijenko, 1980, 23). Některé autorské frazémy (jsou to vlastně specifické formy idiolektových IF) mají potenciál k tomu, aby se automatizovaly, avšak tento proces závisí na mnoha vedlejších faktorech. Automatizace (kolokvializace) autorského frazému se dopředu naplánovat nedá. Zajímavý příklad na fungování autorského frazému jsme zachytili v českém materiálu. V rozhovoru pro internetový deník iDNES (22.11.03) herec Jiří Krampol vzpomíná v souvislosti s určitým typem humoru: „Miloš Nedbal takovému humoru říkával **utírání si nosu židlí**“. V deníku Právo (02.12.03) jsme o něco později zachytili titulek *Když si ČT utírá nos židlí*, jehož autorem je publicista Jiří Hanák. A do třetice – přibližně o dva roky později se



opět na portálu iDNES (13.10.05) objevuje text: *Potlesk slábné, tak /Paroubek/ přidává. Utírá si ministerský nos židlí*. Autorem je pro změnu Karel Steigerwald. Zatímco J. Krampol hovoří o frazému v metajazykové rovině, přičemž jej uvádí větným antekonektorem *Miloš Nedbal takovému humoru říkával* (o konektorech, pomocí nichž se frazémy – konkrétně paremiologické útvary – včleňují do kontextu, viz Ďurčo, 2003) zbylí dva autoři jej již zcela organicky zapojují do svých textů. Idiom vykazuje silnou expresivitu, která plyne z alogického zapojení druhého (nepřímého) objektu. Význam bychom mohli interpretovat jako „provádět nějakou směšnou, nesmyslnou činnost“. Z ukázek je patrné, že původně autorský idiom M. Nedbala již žije svým životem a v omezené míře se šíří především mezi umělci a publicisty blízkými herecké profesi.

### VIII. sarajevský atentát

- pro ... Miroslava Macka bylo snadné dát do oběhu pověst o tzv. **sarajevském atentátu** (LN 03.12.03).

U tohoto posledního frazému je zřejmá motivace historickými reáliemi. Příklad je dokladem frazeologizace původního ustáleného slovního spojení – dějepisného termínu *sarajevský atentát* (zabití arcivévody Františka Ferdinanda d'Este, následníka rakouského císařského trůnu, během jeho návštěvy Sarajeva na jaře 1914, po kterém začala první světová válka – doklad terminologizace viz např. Pečenka, Luňák a kol., 1999, 448 nebo Durman – Svoboda, 1969, 473) v souvislosti s významnou českou politickou událostí – pokusem o odstranění Václava Klause z čela ODS jeho kritiky během jeho návštěvy Sarajeva na podzim 1997, tj. za jeho nepřítomnosti, která nakonec způsobila pád tehdejší Klausovy vlády a založení Unie svobody Klausovými vnitrostranickými oponenty. Dešifrovatelnost podobně motivovaných frazémů je přímo úměrná povědomí adresátů, kterým je text určen, o příslušné motivující historické události. Lze předpokládat, že čtenáři Lidových novin mají o sarajevském činu dostatečné znalosti k tomu, aby frazém dešifrovali správně.

V příspěvku jsme se pokusili představit osm tematicky vymezených příkladů frazeologických jednotek, o nichž se domníváme, že je lze nazvat novými, tj. vzniklými v nových společensko-politických podmínkách. U některých (*cestovní mapa – пътна карта, berlínská/schengenská zeď – берлинска стена, sarajevský atentát, utírat si nos židlí*, frazémy s komponentem *цунами*) je počátek víceméně snadno zjištělný (třebaže ne vždy přesně určitelný), u jiných (*жълт/червен картон*) na jejich novost usuzujeme spíše jen na základě jejich absence v příslušných frazeologických slovnících vyšlých před rokem 1990. Český ekvivalent jsme zaznamenali pouze u *cestovní mapy* a *berlínské zdi* – za oběma případy je shodou okolností nutno vidět společný zahraniční zdroj (motiv): u *cestovní mapy* jde o doslovný překlad anglického politického označení, které se v politic-



ké a žurnalistické praxi objevilo v konkrétním čase a prostoru, u *berlínské zdi* pak o shodné symbolické využití konkrétní evropské společensko-politické události. Bulharský ekvivalent naopak nemají frazémy *sarajevský atentát* a *utírat si nos židlí* – první je jednoznačně motivován podobností se všeobecně známou historickou událostí, druhý má charakter autorského idiomu.

### Excerpované deníky a jiné zdroje

iDNES – iDNES.cz

LN – Lidové noviny

Pr – Právo

Sg – Sega

St – Standart

Tr – Dneven Trud

<http://www.podpiski.org/?petitions:highwaytrakia:bruxellestrakia>

## LITERATURA

- FILIPEC – ČERMÁK, 1985: FILIPEC, Josef – ČERMÁK, František: *Česká lexikologie*. Academia, Praha, 1985.
- DURMAN – SVOBODA, 1969: DURMAN, Karel – SVOBODA, Miloslav: *Slovník moderních světových dějin*. Svoboda, Praha, 1969.
- ŘURČO, 2003: ŘURČO, Peter: Paremiologické konektory v textu. In: *Frazeologické štúdie III*, ed. Jozef Mlacek – Peter Řurčo, Stimul, Bratislava, 2003, s. 33–42.
- FRBE, 2002: НИЧЕВА, Мира: *Фраzeологичен речник на българския език*. Хермес, Пловдив, 2002.
- FRBE I/II, 1974/1975: НИЧЕВА, Кети – СПАСОВА-МИХАЙЛОВА, Сийка – ЧОЛАКОВА, Кристилина: *Фраzeологичен речник на българския език I. А–Н, II. О–Я*. БАН, София, 1974 (т. I), 1975 (т. II).
- KREJČÍ, 2006: KREJČÍ, Pavel: *Bulharská a česká publicistická frazeologie ve vzájemném srovnání*. Masarykova univerzita, Brno, 2006.
- МОКИЕНКО, 1980: МОКИЕНКО, Валерий: *Славянская фразеология*. Москва, 1980.
- PEČENKA, LUŇÁK A KOL., 1999: PEČENKA, Marek, LUŇÁK, Petr a kol.: *Encyklopedie moderní historie*. Libri, Praha, 1999 (3. vyd.).
- SČFI-P, 1983: ČERMÁK, František – HRONEK, Jiří – MACHAČ, Jaroslav a kol.: *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Přirovnání*. Academia, Praha, 1983.
- SČFI-VN, 1988: ČERMÁK, František – HRONEK, Jiří – MACHAČ, Jaroslav a kol.: *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Výrazy neslovesné*. Academia, Praha, 1988.
- SČFI-VS1/VS2, 1994: ČERMÁK, František – HRONEK, Jiří – MACHAČ, Jaroslav a kol.: *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Výrazy slovesné A–P, R–Ž*. Academia, Praha, 1994.
- [http://www.bbc.co.uk/czech/specials/1228\\_world\\_2003/page6.shtml](http://www.bbc.co.uk/czech/specials/1228_world_2003/page6.shtml).

**COMPARATIVE VIEW TO CONTEMPORARY BULGARIAN AND  
CZECH JOURNALISTIC PHRASEOLOGY  
(Notes about eight new phrasems and idioms)**

In the study we present 8 examples of thematically different phrasems, that we suppose can be called new units – composed in new social and political conditions. At some of them (*cestovní mapa* – пътна карта, *berlínská/schengenská zed'* – берлинска стена, *sarajevský atentát*, *utírat si nos židli*, phrasems with the component цунами) we can in most cases easily point at their beginning, at some of them (*жълт/червен картон*) we suppose they are new because they are not recorded in dictionaries of phraseology, published before 1990. Czech equivalents exist only to *cestovní mapa* and *berlínská zed'* – in both cases we can see common foreign source: in the case of *cestovní mapa* it is literally translation of the English political phrase *The Road Map to Peace*, that appeared in political and journalistic texts in certain time and place, at the case of *berlínská zed'* we see similar symbolical usage of the concrete European social and political event. The phrasems *sarajevský atentát* and *utírat si nos židli* don't have Bulgarian equivalents – the first one is motivated by the well known historical event, the second one has the characteristics of author's idiom.

*Pavel Krejčí*  
*Ústav slavistiky FF MU*  
*A. Nováka 1*  
*602 00 Brno*  
*Czechia*

